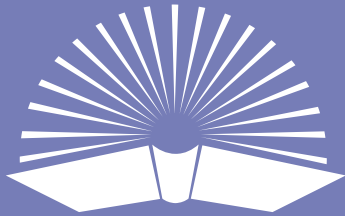

myShliach
מהלקה לדוברי עברית

חברותא

חומר לימוד שבועי

פרשת
ויצא

myshliach.net

ויצא

לקו"ש חלק א' ע' 3 וזאילך
מתורגם ללה"ק

הדבר יובן על פי הנאמר⁶: "יגיע כפיך כי תאכל – אשריך וטוב לך". כאן מדוייק הביטוי: יגיע כפיך – דווקא. התעסקות בפרנסה אפשרית בשתי דרכים: א) "יגיע כפיך". הראש פנוי ושקוע בתורה ועבודה, והאדם עמל לפרנסתו בידיו בלבד. ב) "יגיע ראשך". הוא מסור לפרנסתו גם בראשו.

וזו משמעות של: "יגיע כפיך כי תאכל (ואילו הראש שקוע בתורה ועבודה) – אשריך וטוב לך", לא רק ברוחניות, כי אם גם בגשמיות, לפי שהתחכמות המרובה והתחבולות אינן עוזרות כלל, ככתוב: "ולא לחכמים

ד. כשיעקב היה בדרכו לחרן, – ממשיכה התורה לספר: "ויקה מאבני המקום וישם מראשותיו". רש"י מסביר: "עשאן כמין מרזב סביב לראשו, שירא מפני חיות רעות". יעקב ידע היטב לאן הוא הולך, ושאף בדרך – עוד בטרם הגיע לחרן – מצויות חיות רעות. לפיכך נטל אבנים והקיף בהן את ראשו, כדי להשמר מן החיות הרעות.

לכאורה בלתי מובנת העובדה שיעקב הקיף באבנים את ראשו בלבד, ולא את שאר האברים. ממה נפשך: אם היה לו בטחון וסמך על הקב"ה – לא היה לו להקיף גם את הראש, ואם לא רצה להזדקק לענינים שלמעלה מן הטבע – היה עליו לשמור גם את הגוף ואת הרגלים!?

עול מלכות שמים שלימה⁸, "אבנים". שכל ורגש אינם מספיקים לכך, ועליו לחוש עצמו כאבן דומם, "אם לא שויתי ודוממתי"⁹ "ונפשי כעפר לכל תהיה"¹⁰.

הדומם אינו מסוגל להזיז עצמו ממקומו, עד שמישהו יקחהו ויעבירהו למקום אחר. גם הוא צריך להרגיש עצמו כדומם – עבד פשוט – שהקב"ה נושאו ממקום למקום, ועליו לתת לשאת אותו לשם השלמת הכוונה והשליחות שהקב"ה הטיל עליו.

ו. שכר הדבר הוא, כבסיום הפרשה, "והאבן הזאת אשר שמתה מצבה יהיה בית אלקים". לא כסף ולא זהב, כי אם אבנים פשוטות, ויתרה מזו – לא אבני עיר, מבית מאוכלס, כי אם אבנים שיעקב מצאן באם הדרך – הן נעשו לבית אלקים. ע"י מה? – ע"י כך שהקיף את עצמו באבנים, ומתוך כך שהתקשר אל הקב"ה בנדר – והרי ענין הנדר הוא כשהרצון והתבונה והרגש אינם מחייבים עשיית דבר פלוני ורק הנדר מאלץ אותו – ע"י כך הגיע לתכלית העליה, וחפציו הפשוטים ביותר נעשו לבית אלקים.

וזו הוראה ומוסר השכל לכל, ובמיוחד לעומדים לבנות בית בישראל, חתן וכלה, שלא רק הסידור והחומש הנמצאים בבית הם קדושים,

לחם" ואדרבה: הן מקלקלות, כמוסבר בהרחבה במקומות רבים⁷.

בשעה שיעקב הלך לחרן – ידע היטב לאן הוא הולך. הוא ידע שיהיה עליו לעבוד בבית לבן הארמי, כן ידע גם שאפילו בדרך מצויות כבר חיות רעות וכו'. לפיכך נטל אבנים והקיף בהן את ראשו, שלא תהיה גישה לראש. על הראש להיות מוגן, ובטרדות הדרך או בעבודת לבן – כלומר, בהכנות לפרנסה ובפרנסה – יעמול רק בידיו.

וזו גם הוראה לכל אחד, שעליו לדאוג שראשו יהיה מוגן, וכשהראש יהיה כפי הראוי יהיו הידים והרגלים ממילא כפי הצורך. עיסוק הפרנסה יהיה על-פי השלחן-ערוך, הידים תעסוקנה במדה שרק שמאל דוחה ואילו ימין מקרבת, והרגלים תהיינה רצות לדבר מצוה.

ה. במה הקיף יעקב וגדר את עצמו מן העולם כך שהעולם לא יוכל להשפיע עליו? – רק באבנים! לא בשכל, ולא ברגש, כי אם ב"אבנים", בסוג הדומם, שאין בו כל רוח חיים, ואפילו לא נפש הצומחת – באלו קשר יעקב את עצמו.

ההוראה מכך היא:

היוצא אל העולם ורוצה שלא יושפע ממנו צריך תחלה להתקשר בקבלת

היה בן טוב – יעקב, אך היה לו גם בן נוסף, עשו. למרות ששניהם – אברהם ויצחק – גידלו את ילדיהם בארץ-ישראל, ולא בגלות, היה יכול, בכל זאת לקרות שיהיו להם ילדים כישמעאל ועשו. לעומתם – יעקב, שהוא ובניו היו בגלות, מבלי שיהיה לו על מי להשען, וכדבריו: "מאין יבוא עזריי"¹¹ – "יאמר נא ישראל", ישראל סבא¹², יעקב.

הוא עבד קשה ובו בזמן היה עליו לדאוג שהילדים, הבנים והבנות – שנים עשר בנים בין עם זר שלם – לא יקלטו את אורח החיים של חרן, ושהם, אדרבה, יספגו לתוכם את התורה אותה קיבל הוא, האב בן המאה ומעלה, מאבותיו ואבות אבותיו שם ועבר¹³, והביאה אל הארץ החדשה מן העבר השני של הירדן, ויעקב השיג את הכל. דוקא ע"י כך הגיע אל: "ויפרוץ האיש מאד מאד"¹⁴, הוא היה לעשיר דגול כפשוטו בגשמיות, והיתה זו עשירות מוצלחת באמת, שם היתה לו עשירות גדולה יותר – מטתו היתה שלמה, הוא הוציא מן הגלות את כל בניו ובנותיו שלימים.

ח. הנמשל וההשתקפות של כל האמור ביחד אלינו בזמננו – ברורים. וביחס למצב הכללי של היהודים ושל החינוך במיוחד:

כי אם גם – להבדיל – המזלג והכף שבבית צריכים להיות קדושים, ע"י מה? – ע"י כך שההתחלה היא "ויפגע במקום", עד כדי כך שלא רק בהיותו ער ובשעת התפלה כי אם אפילו בשעת שנתו – הרי: וזה – בכל מקום בו נמצא – שער השמים, אז הופך הבית וכל אשר בו – בית אלקים.

(משיחת ש"פ ויצא, תשי"א)

ז. בפרשת השבוע מסופר, כיצד יהודי אחד ויחיד הלך לארץ זרה. בהגיעו לשם לא היה לו דבר, הוא חשב שיהיה לו רכוש, ואילו בסופו של דבר נוכח שאין לו כלום, "כי במקלי עברתי את הירדן". למרות זאת, צעד בלב קל ובטחון^{10*}, כי בטח בה'.

בבואו לחרן ראה שאין לו שם על מי לסמוך, וגם לא על קרובים. אפילו דודו, לבן, רימה אותו, אבל את בטחונו בה' לא איבד ח"ו.

משום כך, הרי למרות שהדבר לקח שנים רבות ועמל גדול – "ביום אכלני חורב וקרח בלילה" – אבל לאחר עבודה בבטחון, בסופו של דבר, נטל אתו רכוש רב, עושר גדול, והעיקר – מטתו היתה שלמה: כל צאצאיו היו כפי הראוי, שלמים.

לאברהם היה בן טוב – יצחק, אך היה לו גם בן נוסף, ישמעאל. ליצחק

אנו רואים שכל ההבטחות וכו' הם אפס. "עזרי מעם ה'". אנו אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים¹⁵, שהקשר שלנו אליו הוא אך ורק ע"י תורה ומצוות.

כשנחנך את ילדינו בדרך התורה של ישראל סבא: "עם לבדד ישכון¹⁶, "תלמוד תורה", ישיבה, ברוח תורת ה', שקבלנו מאבותינו ואבות אבותינו, תורה ביראת שמים, ללא פשרות, תהיה אז "מטתו שלימה", ובנערינו ובזקנינו נלך, בבנינו ובבנותינו¹⁷, וכשיבוא המשיח, נאמר בגאון מוצדק: אלו חיילינו "מייד אין אמריקה", נולדנו וגודלו באמריקה, אבל – יהודים שלימים, נכונים לגאולה.

ויהי רצון, שכולנו נלך לקראת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

(משיחת ז' כסלו, תשי"ב)

תודתנו נתונה למכון לוי יצחק על האישור להדפסת השיחה
התרגום באחריותם בלבד!

ויצא

מתורגם ללה"ק

בפרשתנו מספר שיעקב התחתן עם לאה ורחל שהיו בנותיו של לבן. כלומר, יעקב התחתן עם אחיות. האבות קימו את התורה כלה, והנה אנו לומדים שיעקב התחתן עם נשותיו בנגוד לצווי התורה. התורה אוסרת על אדם להתחתן עם אחיות, כנאמר: "ואשה אל אחותה לא תקח".

האבות קימו את המצוות בלא שנצטוו. הם עשו זאת כיון שהתמירו על עצמם, והוסיפו במעשים טובים. היתה זו זכות מיחדת שלהם. מובן, שאם קיום מצוה, שלא נצטוו לקימה, סותר צווי של הקדוש-ברוך-הוא אליהם, הרי אין להם לקיים את המצוה שעליה לא נצטוו. חמרה והדור אינם דוחים צווי וחיוב. במקרה כזה, שקיום מצוה שלא נצטוו עליה סותר קיום של צווי, הרי שקיום המצוה מתבטא דוקא באי-קיומה. אי-עשיית החמרה או ההדור היא קיום המצוה פראוי במקרה זה.

בזמנם של האבות, בני נח קבלו על עצמם הקפדה על ענינים שונים. הקפדות וחמרות אלו קבלו תקף של מצוות וחיובים לפי התורה. האבות קימו את כל מצוות התורה רק מתוך חמרה והדור. אולם, אם אחת ממצוות התורה סותרת את הנהגת בני נח באותו זמן, מקרה זה מחייב את האבות שלא לקיים מצוה מסימת זו, שהרי אין החמרה והדור דוחים חיוב.

בזמנו של יעקב אבינו, בני נח מאוד הקפידו שלא להונות זה את זה. הוכחה לכך אנו מוצאים בטענת יעקב ללבן: "למה רמיתני?" – אפלו לבן הרמאי היה

צָרִיף לְהִצְטַדֵּק עַל שְׂרָמָה. דָּבָר זֶה קִבֵּל תִּקְוָה שֶׁל חַיִּיב. וְהִנֵּה, כַּאֲשֶׁר יַעֲקֹב לָקַח אֶת רַחֵל לְאִשָּׁה, אַחֲרֵי שֶׁנָּשָׂא אֶת אַחֻתָּהּ לְאָה, הָיָה חַיִּיב לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּיּוֹן שֶׁהַבְּטִיחַ לָהּ שְׂיִתְחַתֵּן אִתָּהּ, וְאִף מָסַר לָהּ סִימָנִים מִיְחָדִים לְכָךְ. אֵלֹהֵי הָיָה יַעֲקֹב נִמְנָע מִלְשֹׂאת אֶת רַחֵל, בְּגִלְל שֶׁכָּבַר נָשָׂא אֶת לְאָה, וְהָיָה מִתְעַקֵּשׁ לְקַיֵּם מִצְוֹת תּוֹרָה זוֹ, הָיָה נִכְשָׁל בְּרַמְיָה. אֲסוּר הַנְּשׂוּאִים לְשִׁתֵּי אַחֻיּוֹת הָיָה עֲבוּר יַעֲקֹב חֲמֻרָה וְהַדּוּר בְּלִבָּהּ, וְהַקְפָּדָה זוֹ אֵינָה דוֹחָה אֶת הַחַיִּיב שֶׁל אֲסוּר רַמְיָה! לָכֵן הִתְחַתֵּן יַעֲקֹב עִם אַחֻיּוֹת, בְּנִגּוּד לְמִצְוֹת הַתּוֹרָה, אִף-עַל-פִּי שֶׁהָאֲבוֹת כֵּן קִיְּמוּ אֶת הַמִּצְוֹת. הַהוֹרָאָה מִהַנְּהַגָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ מוֹבֵנֶת בְּפִשְׁטוֹת: כַּאֲשֶׁר אָנוּ מִבְּקָשִׁים לְהַחְמִיר עַל עֲצָמֵנוּ וּלְהַקְפִּיד עַל הַדּוּרִים, עָלִינוּ לְבַדֵּק הֵיטֵב שֶׁהַנְּהַגָּה זוֹ לֹא תָבוֹא חֲלִילָה עַל חֲשַׁבּוֹן עֲנִיָּיִם אַחֲרֵים. כַּאֲשֶׁר יֵשׁ בִּיכָלְתָנוּ לְסַיֵּעַ לְאַחֲרֵים בְּגִשְׁמִיּוֹת אוֹ בְּרוֹחַנִיּוֹת, דָּבָר זֶה עֲדִיף וְחָשׁוּב כַּמוֹכֵן מִהַקְפָּדָה כָּלִפִּי עֲצָמֵנוּ בְּחֻמְרוֹת וְהַדּוּרִים.

(מעובד על-פי 'לקוטי שיחות' חלק ה, עמ' 141, 145-148)

תתארו לעצמכם לילה קריר וקודר במיוחד, אתם נמצאים לבד באמצע שום מקום, פשוטו כמשמעו, ולפתע ממש מגיח מולכם גבר עב ממדים, מקל בידו וממבטו נראה כי זה זמן שמשחר לטרף. מה הייתם עושים?

בואו ונחסך את התשובה המפורטת. דבר אחד ודאי שלא הייתם עושים: שמים את היד על העינים וממתינים שהסכנה תחלף. מסכימים, נכון? זה הרי דבר הגיוני.

התמיהה:

אבל בפרשת השבוע, כמה מפתיע, יעקב אבינו מתנהג בדיוק להפך. כשהוא בדרך לחרון ועוצר בלילה היכן שעתיד להבנות בית המקדש, מספרת התורה כי הניח אבנים סביבות ראשו שיגנו עליו וישמרו מהסכנות האורבות.

וממה נפשה. בשביל לשמור היטב וכדרוש על הגוף, לא די בכסוי הראש, צריכים להקיף את הגוף כלו. ולו האמין יעקב ובטח בהשם שלא יאנה לו כל פגע - מדוע את ראשו כן כסה שלא היה מכסה כלום.

התשובה:

התורה היא מלשון הוראה וגם בספור זה מבקשת התורה להעביר לנו מסר: יש להציב הפרדה מאוד ברורה בין הראש לשאר גופינו. בראש נמצא שכל ומח האדם. מחשבתו והלך רוחו בראש הם נקבעים. כשאדם יוצא החוצה לעולם ועובד את עבודתו הגשמית בכדי להביא מזון לבני ביתו עליו לזכור כי רק את הגוף עליו להשקיע בפרנסה ובעל, על ראשו עליו לשמור מפל משמר שיהיה נקי ושלם. "יגיע פפיה", אומרת התורה "כי תאכל", ולא יגיע "ראשו". פאשר אכן תתנהג כה יהיה "אשריה וטוב לה". וזה לומדים מהתנהגות זו של יעקב. בהיותו בצמת דרכים ובדרך לחרון, חרון אף של מקום, זכר ולא שכח לשמור היטב על ראשו.

הראש, צריך להיות במקום אחר.

על מה שקרה ונשמע מה הבעיה... אמר חיים והוביל בעדינות את יואב שעוד עמד נרעש פלו לכוון הבית חב"ד.

"שלוום עליככםסם...." עשרות האורחים סביב השלחנות הערוכים שרו ביחד בעצמה, אמא של יואב הזילה דמעה של התרגשות, "אין עוד עם כזה כמו עם ישראל" שמע אותה יואב לוחשת לעצמה. הסעודה עברה בנעימים, השליח אמר דבר תורה וכלם הקשיבו מרתקים, האכל היה טעים ובשפע והאווירה חמה ומשפחתית.

"אז תגיד, מה היה שם ברכב ההוא שכל כף הבהיל אותך?" שאל שמוליק את יואב שישב לידו, תוף כדי שהוא נזהר שלא להוציא את העגבניות שהוא לא אוהב מהסלט שבצלחת.

"אני מכיר את הנהג... והוא לא אמור להיות בפרומוסקה עכשו..." אמר יואב בטון צופן סוד.. "מי זה היה??"

המשך יבוא...

האם תדעו איזו הלכה מסתתרת?

"אל תירא מפחד פתאם.... ישובו ישרים את פניך..."

שבת שלום!!", תפלת ערבית של שבת בבית הכנסת נגמרה. יואב צעד עם שמוליק וחיים בדרך לבית חב"ד שם תתקיים סעודת השבת הגדולה למטיילים.

"פיפפ פאפפ קחחחח" קול צפצוף עז וחריקת בלמים אחריה נשמע. "וואי הנהגים הפרומוסקאים משגעים לגמרי! לא יודעים לנהג!" התנשף חיים בבהלה כשקפץ הצדה בדיוק ברגע הנכון לפני שרכב אפר עלה על המדרכה בפתאומיות וחזר בחצי סבוב אל הכביש. "הכל בסדר יואב? אל תבהל זה רגיל ככה אצלנו.." הרגיע שמוליק את יואב שנשען על העמוד חור פלו. "צריך מאוד להזהר כאן..."

"לאא.. זהה זה זזה" גמגם יואב מבהל פלו, "מה קרה? מי זה זה?" לא הבינו חיים ושמוליק, "זזה זזה.. האישש הוא.." יואב לא הצליח לסיים את המשפט המקטע לגמרי מרב התרגשות. "טוב שמוליק, נראה לי שיואב עבר איזו טראומה קטנה, אולי הוא נבהל מהתאונות שהיתה כאן, או שהפיר את הנהג שהיה ברכב.. בכל מקרה הוא צריך להרגע עכשו. בואו נלך לבית חב"ד לאכל סעודת שבת טעימה, ויותר מאחר נדבר

במדור זה תוכלו לנסות לשער מהי ההלכה שמסתתרת בספור נשמח מאד אם תשתפו אותנו במסקנות שלכן.
hebrew@myshliach.com
 אסור בורר - אסור לברר בין הטוב והרע ולהוציא את הטוב מהרע...

נושא/נושאים

לא לפל

מה באמת משפיע?

אולם, כמו בכל דבר טוב וכמו בכל מקום, גם בפרמישלן היו אנשים שלא חבבו את הצדיק יתר על המידה. הם לא האמינו בכוחו האלוקי ובנסיים שפוקדים אותו חדשות לבקרים. הם היו מכרחים לנסות את התעלול בעצמם, לרדת את ההר התלול כשהוא מלא בשכבה עבה של קרח ושלג ולהוכיח לתושבי העיר כלם כי לא דבים ולא יער, לא קשי ולא קרח - כלם יכולים לעשות את המסלול ואין כאן כל נס.

אמרו ועשו. באחד הימים בשעת בקר מקדמת, עת יצא הצדיק מביתו לעבר צדו השני של ההר, עשו השנים את דרכם אחריו והגיעו להר. הצדיק כמדי יום החל לרדת, עוד קצת ועוד קצת עד שהצליח להגיע למטה. אולם, אצל השנים האחרים - על אף שחסונים היו וגבורים בכח פיזי, לא האירה הדרך פנים ועד מהרה התגלגלו למטה ונחבלו קשות. בכח ובעמל רב הצליחו תושבי העירה לחלץ אותם ולהעניק להם טפול רפואי עד שחזרו לעצמם.

לאחר שהתאוששו מעט ופגשו את הצדיק, לא יכלו להתאפק השנים ושאלו אותו גלויות - "פיצד מצליח אתה מדי בקר לעבר את ההר המפחיד הזה ללא קשי, גם כשהרצפה כלה עם שלג וקרח". הצדיק ששמע לדבריהם הביט בהם ואמר מפרשות. "איני יורד לבד, תמיד אני קשור ללמעלה, וכאשר קשורים ללמעלה - לא נופלים למטה".

למרגלות הר תלול במחוז לבוב שבאוקראינה שכנה העירה פרמישלן. את תושבי העיר החסידיים הנהיג ברמה הצדיק רבי מאיר הגדול מפרמישלן, שנודע כידידו ותלמידו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב. מדי יום בשעת בקר מקדמת נהג הצדיק רבי מאיר לחצות את ההר לצדו השני, שם שכן מעין מים זפים, בכדי לזכות לטבילה במקוה קדם תפלת שחרית. ההליכה בשפולי ההר מסכנת היתה וקשה, המדרון התלול הכביד והפריע, הסכנה לנפילה חדה והתדרדרות לתהום היתה מוחשית ממש.

בימי החורף הקרים, עת מכסה הנה ההר פלו בשכבה עבה של שלג וקרח, גדולה היתה הסכנה שבעתים. כל צעד שלא במקום יכול היה לגרום להחלקה מהירה על הקרח עד למטה, מספיק תלול וחד הנה ההר גם ככה. אולם רבי מאיר הצדיק לא ותר אפלו יום אחד על טבילה במקוה. גם בימים הכי קרים, כשהשלג שנערם על החולות בקר הגיע לגבה מרשים ומפחיד - לא אמר הצדיק נואש והתאמץ לצעד עד ללמטה ולחזור. היתה זו מסירות נפש ממש מחד, ונס גדול וגלוי מאידך שלא קורה לצדיק אנו, על אף איומי הטבע הנקשים והמאיימים.

השמועות בעירה על גדלתו של הצדיק ועל הנס הגדול המתרחש עמו מדי יום בהליכתו על ההר פשטו כאש בשדה קוצים ועשו להן כנפים. כלם דברו והללו את רבי מאיר הגדול שאזכה בחוש מדי יום לראות את יד השם המלוה אותו בהליכתו.

קָשֶׁר עִם הַמַּפְעִיל

אם בעבר הלא רחוק, פאָשר גנבה קשה היתה מתרחשת בביתנו או מחלה חשוכת מרפא היתה פוקדת את קרובינו, הדבר הראשון שהיינו עושים היה לפנות לרופא הכי מצלח או לחלופין להשיג את המנעול החוסם ביותר - הרי שבדור האחרון גלה לנו הרבי דרך אחרת להתמודד עם הצרות והבעיות - "בדיקת התפלין והמזוזות".

לא אחד ולא שנים, כי אם מאות ואלפים של יהודים שפנו אל הרבי עם כל סוגי הבעיות שהתמודדו עמם, שמעו על הוראה לחזק יותר את הקשר שלהם עם הקב"ה בפעלה מעשית הקשורה לקיום המצוות.

אולם מה ההסבר הזה באמת? איך תקון של טעות במזוזה משפיע על בריאות והצלחה גשמית כאן למטה? והתשובה פשוטה: יהודי לא נתון תחת חקי הטבע. יהודי אינו מגבל, תמיד מישהו למעלה משגיח עליו ומכון אותו ואת מעשיו. פאָשר חובותיו הרוחניים כלפי קונו למעלה משלמים כדבעי הרי שגם למטה, באפן גשמי בעולם, לא יחסר לו מאומה והכל יסתדר כפי שצריך.

בפתגם היומי לד' מנחם-אב בלוח היום יום כותב הרבי בצורה מפורשת: "ביגיעה הגדולה ביותר אי אפשר להשיג סנט אחד יותר מכמה שהשם-יתברך הקציב, שהאדם הזה והזה ירויח. צריך לעשות כמה שנחוץ, אבל חייבים לזכור, שכל העבודה, היא לא יותר מטפל, העקר היא הברכה של השם-יתברך, ואת הברכה מרויחים כשמתנהגים ביראת שמים:

עֵלְא וְתִלְפֵלַע

בפנה זו תוכלו להפנות שאלות לאחיים השלוחים.

שאלות בעניני השליחות, שאלות בעניני הלמודים שלכם, ואפלו סתם שאלות כי אפשר.

זהו המקום בשבילכם!!

שאלות ותשובות נתן לשלח למיל:

HEBREW@MYSHLIACH.COM

תפלה בצבור, שמירת שבת בהדור, כשרות בהשגחה גדולה, חנוך הבנים אצל מלמדים יראי שמים". רק פאָשר ההתנהגות היא ביראת שמים, בתפלה בצבור, שמירת שבת וכשרות, חנוך הבנים וכד' - רק אז ההבטחה לחיים מאשרים נתנת.

בתשובתו, הסביר רבי מאיר הגדול מפרמישלאן לאותם שני יהודים - כי יהודי בעצם אינו נתון ואינו מגבל בחקי הטבע. גם פאָשר המדרון תלול ולפי הדרך הגשמית על כל מי שעולה להר לפל ולהפצע - הרי שכאשר קשורים למעלה ופעלותינו בעניני תורה ומצוות טובים הם הרי ששום מכשול שבעולם לא יפריע ואין סכוי בעולם שנפל למטה. כי אנחנו קשורים למעלה, יש מישהו שאוחז בנו שלא נמעד.

אבל צריכים להיות קשורים, אחרת זה פשוט לא יעבד..

